

Hem>Domstolsförfaranden>Tvistemål>Vilket lands domstol är behörig?

Vilket lands domstol är behörig?

Bulgarien

1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

I civilrättsliga förfaranden är det de allmänna domstolarna som behandlar och fattar beslut i tvister och andra rättsliga frågor som uppstår i civilrättsliga förhållanden (artikel 14.1 i civilprocesslagen [*Grazhdanski protsesualen kodeks*]). Vissa stora regionaldomstolar har särskilda avdelningar för handelstvister som är skilda från brottmåls- och civilrättsavdelningarna.

Ett undantag från denna regel är talan om ersättning för skada som enskilda eller juridiska personer har lidit till följd av olagligt handlande, åtgärder eller underlåtenheter av verkställande myndigheter och deras tjänstemän under eller i samband med utförandet av förvaltningsverksamhet. Sådana ärenden omfattas av förvaltningsdomstolarnas ursprungliga behörighet. Förvaltningsdomstolarna prövar alla förvaltningsärenden som rör utfärdande, ändring, återkallande eller upphävande av förvaltningsåtgärder och förvaltningsavtal samt skydd mot felaktigt handlande och underlåtenheter från myndighetens sida, med undantag av ärenden som omfattas av behörigheten för högsta förvaltningsdomstolen (*Varhoven administrativen sad*). Inga andra specialdomstolar har upprättats på det civilrättsliga området.

Enligt Bulgariens lagstiftning kan ett brottsoffer väcka talan om skadestånd både i civilrättsliga och straffrättsliga förfaranden som inletts mot den åtalade. En talan om enskilt anspråk (anspråk om skadestånd) i ett straffrättsligt förfarande kan väckas både mot svaranden och mot andra personer som är ansvariga för den skada som brottet orsakat. Domstolen kan dock vägra att behandla talan om enskilt anspråk i det straffrättsliga förfarandet. I sådana fall kan brottsoffret väcka talan och hävda sin rätt i ett ordinarie civilrättsligt förfarande.

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

Distriktsdomstolen (*rayonen sad*) är huvuddomstolen med ursprunglig behörighet för civilrättsliga förfaranden, förutom de förfaranden som omfattas av regionaldomstolens ursprungliga behörighet (*okrazhen sad*) (artikel 103 i civilprocesslagen).

Enligt artikel 104 i civilprocesslagen har regionaldomstolarna ursprunglig behörighet för fastställande eller bestridande av föräldraskap, avslutande av ett adoptivförhållande eller omyndigförklaring eller upphävande av omyndigförklaring av en person,

äganderätt eller sakrätt till egendom om fordrans värde överstiger 50 000 BGN,

en civil- eller handelsrättslig tvist avseende ett belopp på mer än 25 000 BGN (förutsatt att ärendet inte handlar om underhållsbidrag, en arbetsrättslig fordran eller indrivning av icke godkända utgifter),

fordringar, oavsett värde, som sammanställts i en enda ansökan och som omfattas av en regionaldomstols behörighet, om de ska prövas inom samma förfarande,

en tvist som ska prövas av regionaldomstol enligt annan lagstiftning.

Om man väcker talan inom ramen för handelslagen (*Targovski Zakon*) för att försvara sina rättigheter som kompanjon i ett företag, bestrida ett beslut som fattats av företagets aktieägare, se till att en aktiebolagsbildning annulleras eller att ett företag läggs ner eller inleda insolvensförfaranden, behandlas talan enligt den lagen vid den regionaldomstol där företaget har sitt säte. Den behöriga insolvensdomstolen är den behöriga regionaldomstolen på den plats där näringsidkaren har sitt huvudkontor när han eller hon ansöker om att inleda ett insolvensförfarande.

Förvaltningsdomstolar har ursprunglig behörighet för ärenden som gäller ersättning för skada som orsakats av olagliga åtgärder, handlande eller underlåtenheter av förvaltningsmyndigheter och deras tjänstemän.

En talan om enskilt anspråk som väcks i straffrättsliga förfaranden behandlas av den domstol som har behörighet för det brott som begåtts.

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

Talan väcks vid den domstol som har behörighet i det distrikt (*rayon*) där svaranden bor eller har sitt säte eller huvudkontor.

Talan mot juridiska personer ska väckas vid den domstol som har behörighet där dessa personer har sitt säte. I tvister som uppstår i direkta förbindelser med juridiska personers avdelningar eller filialer kan talan även väckas vid den behöriga domstolen där dessa avdelningar eller filialer ligger.

Talan mot staten och offentliga myndigheter, inklusive deras avdelningar och filialer, ska väckas vid den domstol som har behörighet där det rättsförhållande som gett upphov till tvisten upprättades. Om detta rättsförhållande bildades utomlands ska talan väckas vid den behöriga domstolen i Sofia.

En talan mot en person med okänd adress ska väckas vid den behöriga domstolen på den ort där dennes advokat eller juridiska ombud finns eller, om detta inte är möjligt, på den ort där sökanden bor. Detta gäller även om svaranden bor i ett annat land än Bulgarien. Om sökanden också bor i ett annat land än Bulgarien ska talan väckas vid den behöriga domstolen i Sofia.

Talan mot en minderårig eller någon som saknar rättskapacitet ska väckas vid den domstol som har behörighet på den ort där vederbörandes juridiska ombud finns.

Talan som avser ett arv, fullständig eller delvis arvsavsägelse, arvskitte eller annullering av frivillig uppdelning ska väckas på den plats där dödsboet öppnades. Om den avlidne är bulgarisk medborgare men dödsboet öppnas utanför Bulgarien, ska talan väckas vid den behöriga domstolen på den avlidnes senaste hemvist i Bulgarien eller på den plats där egendomen finns.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

Talan för att gottgöra en finansiell fordran till följd av ett avtal kan väckas vid den behöriga domstolen på den ort där svaranden för närvarande har sin hemvist.

Talan som gäller underhållsbidrag kan också väckas vid den behöriga domstolen på den ort där svaranden har sin hemvist.

Arbetslagare kan också väcka talan gentemot arbetsgivaren på sin vanliga arbetsort.

Arbetsrättsliga tvister mellan utländska personer, företag eller samriskföretag som dels har sitt säte i Bulgarien, dels har utländska arbetslagare som arbetar för dem i Bulgarien ska behandlas av domstolarna på den ort där arbetsgivaren har sitt säte, om inte annat avtalats av parterna.

Arbetsrättsliga tvister mellan arbetstagare som har bulgariskt medborgarskap och arbetar utomlands för bulgariska arbetsgivare ska behandlas av domstolarna i Sofia, om talan väcks mot arbetsgivaren, och av domstolarna på den ort där arbetstagaren har sin hemvist i Bulgarien, om talan väcks mot arbetstagaren.

Talan om otillbörligt vållad skada kan väckas vid de domstolar där skadan uppkom.

Om talan ska väckas mot svarande från andra domkretsar eller rör egendom som finns i mer än en domkrets får sökanden välja vid vilken av domstolarna i dessa kretsar som talan ska väckas.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

Talan som avser sakrätt till egendom, uppdelning av gemensam egendom eller fastställande av gränser eller återinförande av äganderätt till fast egendom, ska väckas vid domstolarna på den ort där egendomen finns. Talan som avser en handling som bekräftar sakrätten till egendom eller delgivning, upplösning eller ogiltigförklaring av en handling avseende fast egendom ska också väckas vid den domstol som har behörighet för egendomen.

Talan som väcks av, eller gentemot, konsumenter ska väckas vid den behöriga domstolen på konsumentens nuvarande adress eller, om en sådan adress saknas, på konsumentens permanenta adress.

Talan om skadestånd inom ramen för försäkringslagen (*Kodeks za zastrohovaneto*) som väcks av den skadelidande mot en försäkringsgivare, garantifonden (*Garantsionen fond*) och den nationella byrån för bulgariska trafikförsäkringsföretag (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrohovatelii*) ska väckas vid den behöriga domstolen på den ort där käranden hade sin permanenta adress eller sitt säte när den försäkrade händelsen inträffade eller vid den behöriga domstolen på den ort där den försäkrade händelsen inträffade.

Talan om ersättning för skada som uppstått till följd av ett brott ska väckas för samtidig behandling i de straffrättsliga förfarandena vid den domstol där brottmålet handläggs.

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Behörighet som fastställs genom lag kan i regel inte omfördelas genom överenskommelse mellan parterna.

Parterna i en egendomstvist kan frångå reglerna om territoriell behörighet genom att underteckna ett avtal om att behörighet ska ges till en viss domstol.

Detta är dock inte möjligt om talan avser sakrätt till egendom, uppdelning av gemensam egendom, fastställande av gränser eller återinförande av äganderätt till fast egendom, en handling som bekräftar sakrätten till egendom eller delgivning, upplösning eller ogiltigförklaring av en handling avseende fast egendom. I dessa fall är det nämligen lagen som anger vilken domstol som har territoriell behörighet.

I talan som rör konsumentskydd eller arbetsrättsliga frågor är överenskommelser mellan parterna om vilken domstol som ska ha behörighet endast giltiga om de ingicks efter att tvisten uppstod.

Parterna i en egendomstvist kan komma överens om att frågan ska avgöras genom skiljedom, förutsatt att fordran inte avser sakrätt eller fast egendom, underhållsbidrag eller arbetsrättsliga frågor. För att skiljedomsförfaranden ska kunna inledas måste alla berörda parter ingå ett visst processuellt avtal (*arbitrazjno sporazumenie* eller skiljeavtal). Skiljedomstolen får använda sig av relevanta källor för folkrätten och en särskild bulgarisk källa: lagen om skiljedom i internationella handelstvister (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazj*).

Enligt lagen om skiljedom i internationella handelstvister innebär ett skiljeavtal att alla involverade parter begär att en skiljedomstol ska avgöra alla eller vissa av de tvister som kan uppstå eller har uppstått mellan dem inom ett visst avtalsförhållande eller utomobligatoriskt förhållande. Avtalet kan ta formen av en skiljedomsklausul i ett annat avtal eller i en separat överenskommelse. Ett skiljeavtal måste vara skriftligt. En skiljedomstol kan vara en permanent inrättning eller en inrättning avsedd att lösa en viss tvist. En skiljedomstol kan sammanträda utomlands om någon av parterna har sin vanliga hemvist, enligt stadgarna har sitt säte eller har sin centrala förvaltning utanför Bulgarien.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

De enda specialdomstolarna i Bulgarien med behörighet för civilrättsliga tvister är förvaltningsdomstolarna.

Skadeståndstalan gentemot de verkställande myndigheterna kan väckas vid den förvaltningsdomstol som har behörighet på den ort där skadan inträffade eller där den skadelidande partens nuvarande adress eller säte finns. Om det rör sig om sammanställda talan för att bestrida det administrativa avgörandet i sig måste de väckas vid den domstol som har behörighet där sökandens adress eller säte finns (artikel 133.5 i förvaltningsprocesslagen [*Administrativno protsesualen kodeks*]).

Alla förvaltningsärenden handläggs av förvaltningsdomstolarna, förutom sådana som omfattas av den högsta förvaltningsdomstolens behörighet. Högsta förvaltningsdomstolen har den ursprungliga behörigheten när det gäller bestridanden av en bestämmelse som utfärdats av en annan offentlig myndighet än kommunfullmäktige, en bestämmelse som utfärdats av ministerrådet, premiärministern, en vice premiärminister eller en minister, ett beslut som fattats av högsta rättsliga rådet, en bestämmelse som utfärdats av den bulgariska nationalbanken eller någon annan bestämmelse som högsta förvaltningsdomstolen enligt lag har ursprunglig behörighet för.

Senaste uppdatering: 10/09/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.